

Izbaja vsak torek in petek v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

„Tiho delovanje.“

IV.

„Varuj me Bog mojih prijateljev, sovražnikov se otresem sam“, ta misel je najbrže preletela g. dr. Tuma, ko je čital v „napredni“ „Soči“ slavospev o svojem delovanju v letošnjem zasedanju deželnega zbora.

Vsak človek je podvržen slabostim; tudi dr. Tuma ne dela v tem oziru izjeme. Ne verujemo pa, da je dospelo samoljubje pri njem že na tako stopinjo, da bi ga bridko ne zadela ironija onega slavospeva. Mi bi si ne upali kaj takega napisati, bali bi se, da bi nas tožil gospod doktor radi zlobnega zafrkavanja.

Blamaža v zadevi vipavske železnice je bila tolika, da bi bilo najbolje molčati o nji. Da se upa kdo staviti jo na rovaš modernega postopanja g. T. ter radi tega še hvalisati ga, to je zelo drzno. S tem izzivajo gospodje in zahtevajo, da govorimo o stvari, o kateri smo bili namenjeni molčati.

Za Boga svetega! Saj je bilo vendar po vsaki seji od dne do dne prašanje ne le med Italijani, temuč tudi med Slovenci v Gorici stereotipno: „Ali se ni danes nikdo blamiral?“

Če človek stavi predlog, a kmalu potem, ugnan v kozji rog, trdi, da ni staval nobenega predloga; če napade koga, a jih dobi toliko po hrbtu, da se mora skriti za grmček pohlevnega molčanja, si ni s tem pridobil nikake slave. Tako sodimo mi; če je kdo druzega mnenja, je to stvar njegovega okusa.

Toda celó dvema tovarišema, o katerih se javno trdi, da sta Tumova pristaša, ni šla ta stvar v slast, kajti pri glasovanju sta ga prav pošteno pustila na cedilu in nista hotela biti deležna njegovega — „lepega uspeha“.

Srečnejši je bil g. dr. Tuma v zadevi g. J. H., učitelja v pokoju, ki je prosil za povišanje pokojnine. V tem je bila njegova zgovornost toli izdatna, da je ž njo pokopal jednoglasni predlog pravnega odseka, s katerim se je poziviljal dež. odbor, naj napoti to prošnjo s primernim priporočilom na dostojno mesto. A čudo, ravno o tem pozitivnem uspehu g. dr. Tume molči član kar v „Soči“.

Kar se tiče dr. Tumovih predlogov in interpelacij, je bilo nekaj dobrega, a še več nepraktičnega vmes; a vsemu se je poznalo, da je vrženo le med ljudstvo skozi okno v dosegu njegove naklonjenosti.

L I S T E K.

Pravni običaji,

ohranjeni v ljudstvu na Tolminskem (in nekotliko na Bolškem).

Če je več parov „ohcetarjev“ skupaj, se ti tudi obiskujejo eden drugega. Tū se slišijo različne šale tudi o „Ameriki in Aziji“.

Ali je kak obred, s kojim jemljo žene nevesti venec z glave itd., mi ni znano. — Čeh to imenuje „zavijanje ečka“. Pri koncu nabirajo denar — za kuharice. Trušar prinese kako krepo v znamenje, da je treba pomoči — denarne. Drug vzdržuje v vsem svojo družico. Ona pa mu pred svatbo da robež žepni, po svatbi pa „boganco“. A zdaj se to bolj opuša.

Pozno v noč se razidejo; ali pa zjutraj. Včasih pa traja gostija po dva dneva. V takem slučaju gredo zjutraj zopet k maši če je mogoče potem se nadaljuje stara komedija.

V takem slučaju se konča „ohcet“ še le drugega dne zvečer, ko se ločijo nevestni ljudje od hiše, nevesta plaka. Domov neso kake jedi le za pokazanje.

Interpelacija o cesti, ki pelje iz Gorice proti Ajdovščini, je bila umestna in bode imela dober uspeh; ona pa v zadevah pogozdovanja, prepovedi kozjereje, omejenja planin in pašnikov nema nobenega praktičnega pomena. V tem oziru se je mnogo storilo že po drugem potu in doseglo, kar se je dalo doseči. Prizadeti krogi vedó to dobro in bodo znali pravično oceniti to in ono.

Jedro interpelaciji o naših srednjih šolah je bilo zdravo, a motivacija in izpeljava sta pokvarila ves uspeh, ker se je jemalo pri tem bolj ozir na naklonjenost „mladih krokarjev“ nego na stvar samo.

Približno isto velja tudi o predlogih. Predlog na korist male obrti je hvale vreden; a to ne zadostuje, temuč skrbeti je treba za to, da se taki predlogi istinito sprejmejo in izvrše. Način pa, kakó je dr. Tuma v tem postopal, mu je že naprej zagotavljal negativen uspeh. Žal, da so šli v tej zadevi slov. poslanci na led, kajti predlogi, stavljeni v proslavo Nj. V., smejo le tedaj v javnost, ko je njihov sprejem vsestransko zagotovljen. Za to se pa ni g. dr. Tuma čisto nič brigal, njemu je zadostovalo, da je predlog stavil in utemeljeval, s tem je dosegel svoj namen.

Kakó je postopal g. dr. Tuma v zadevi obmejnih cest, je zelo značilno za namene in ženjalnost imenovanega gospoda, zato je potrebno, da govorimo o tej zadevi nekoliko bolj obširno.

Pri seji dne 26. aprila 1900 je v imenu deželnega odbora predlagal, naj se za zgradbo ceste Vrhovlje-Kobališče-Sv. Jakob-Lig-Kostanjevica-Srednje ter one od Golega brda do Britofa dovoli na skupni preudarjeni znesek 440.000 kron 20% prispevek iz deželnega zaloga v desetih letnih obrokih po 8800 kron.

Ko je poslanec Panigai predlagal, da naj se ta zadeva izroči finančnemu odseku v razpravo — je dr. Tuma — kateri je nekoliko tednov poprej v dež. odboru dosegel, da se je namestništvu poslal dopis, v katerem se je priporočalo, da bi se za zgoraj navedeni cesti obljubljeni državni prispevek — porabil za druge ceste, izhajajoče po večini iz Kanala in vodeče od raznih strani v Kanal — je odločno zagovarjal svoj, oziroma odborovi predlog, po katerem bi prejele prizadete občine ogromno skupno deželno in državno podporo 440.000 kron — ne da bi z najmanjšim zneskom ali delom kaj pripomogle v izvršitev dela. — Ako bi se pa sprejel Panigai-ov predlog — staval bi

19. S kakim obredom končuje ljudstvo svatbo? Ali se sučejo okoli dreves, mize itd., v znamenje, da je zakon sklenjen?

19. Teden dni po svatbi je popravljalica. Tega dne gredo v trg, ter si zopet dajo napraviti neko kosilo... Tu „popravljajo“, če je bilo prejšnje dni kaj narobe učinjeno: To je zato, da se še jedenkrat snidejo vsi „ohcetarji“.

20. Kako je z nevestinim vencem?

20. Če nevesta ni ohranila nedolžnosti do zakona, ne dene si venca na glavo, nego ima na glavi le ruto. Če bi pa vendar venec si dela, bi se jej posmehovali. (Op. pri Bolgarih jo pripeljejo nazaj!)

21. Kako se izročuje gospodarstvo?

21. Gospodarji prepuste otrokom gospodarstvo; „dajo črez“, („iti na vjminek- auszug“ — se ne govori; t. j. temu odgovarjajoče besede se ne rabi!) kadar se naveličajo težavnega dela, in svoje otroke po večem oskrbé. Odvisno je to veliko od starosti otrok. Neki si pridržo gospodarstvo kako leto še potem, ko se je sin v hiši oženil; a to je redko.

22. Kak je „avceh“ (prevžitek), izgovorščina v vaseh?

dr. Tuma — tako je takrat izjavil — naslednji predlog:

„Deželnemu odboru se nalaga, da napravi za ves politični okraj Tolminski, sodni okraj Kanalski, za občine Podgora, Števerjan, Kojsko, Biljana, Medana, Kožbana, Dolenje, Čepovan, Grgar in Gor. Trebuša jednoten načrt omrežja cest spadajočih po namenu zakona z dne 21. maja 1894 med skladovne ali važnejše občinske ceste“.

„Nalaga se mu, da v to svrhu sestavi deželno cestno komisijo, v katero naj se pokličejo načelniki prizadetih cestnih odborov in večjih občin, poleg odposlancev deželnega odbora in veščakov tehnikov“.

„Pooblašča se, da najme potrebne tehnične moči, in skrbi za potrebno pisarno na troške deželnega zaloga“.

„Nalaga se mu, da na podstavi predloženih načrtov sestavi preudarek stroškov in pokritja. V to svrhu naj si zagotovi državno pomoč“.

„Podeljene podporščine naj bi se izplačale, kadar bode državni prispevek zagotovljen in izkazan“.

Na to je opazil dež. glavar, da ne more dopustiti, da bi se o tem predlogu glasovalo, ker ga ne more smatrati ni dostavkom niti popravkom predloga dež. odbora. Ker je Tumov predlog čisto nezavisen od predmeta stoječega v razpravi — dano mu bo na voljo, da ga morda zglosti v eni prihodnjih sej kot samostalen predlog.

V seji dne 3. maja je dr. Tuma utemeljeval svoj imenitni predlog in zahteval, naj ga zbor sprejme potem nujnosti, a ker je zbor odklonil nujnost — je g. predlagatelj svoj predlog umaknil. Tako je bil ta ženjalen načrt še ženjalnejšega njegovega izumitelja — maloslovesno pokopan „ohne Sang und Klang“.

Razumnemu človeku ni treba dodajati temu predlogu dolgega komentarja. Vsakdo razvidi pač takoj, da je ta predlog jedinec svoje vrste. Mož zahteva posebno cestno komisijo za okraj, kateri bi se moral še le sestaviti, kakor da nema drugi del dežele nobenih potreb več v tem oziru.

Namen temu predlogu je pač prozoren, g. doktor je hotel vsakako uničiti uspehe in pridobitve naših državnih in deželnih poslancev v zadevi obmejnih cest. Toda samo to herostratsko delo bi bilo preveč odijozno, zato je bilo treba še neukretne krinke, da bi se tako započetje maskiralo — in zato je staval oni famozni predlog v dež. zboru o kanalskih cestah.

22. To se ravna po premoženju. Starejši (roditelji) izgovore si: sobo, hrano in oblačilo; pa še kaj v denarju. A posebej si navadno ne pridržajo blaga ali živine ali polja, kakor je to pri Čehih, Lužičanih. Pri smrti razdeli „avchar“ svoje kakor se mu prav zdi, mej otroke. Tedaj ni kakor pri Čehih, kjer preide ves „avceh“ na dediča. — Sin dedič poskrbi za očetov pogreb po smrti.

23. Ima li ded še kako nadvlado v hiši, ko odda gospodarstvo?

23. Starejši opominajo otroka, sina, gospodarja, kakor prej. Če so dobri mej saboj, spoštujejo mladi stare, kakor prej. Žalibog, da gostokrat jim ne izkazujejo onega spoštovanja, ki ga zaslužijo stariši.

24. Kako oskrbujejo novoporočene, da bi jim bilo zagotovljeno preživljenje?

24. navadno se jim odda takoj premoženje. Prej se navadno niti ne ženijo. Če so še drugi manjši, neodrasteni otroci v hiši, tedaj ima dedič-sin dolžnost za tiste skrbeti: dokler se ne oženijo, ali si sploh ne izvolé drugod bivališča. — Večkrat se takim otrokom ne godi najbolje. — „Nova nevesta dene vse z mesta“, dé pregovor.

Stoprv je predlagal vladi, naj bi se znesek, dovoljen za označene obmejne ceste, porabil za druge cestne namene; a ker je s tem korenito pogorel, šel je v drugi ekstrem ter predlagal, naj visoki dež. zbor dovoli vseh 20%, kateri še manjkajo, za izpeljavo onih cestnih načrtov, meneč, da dež. zbor to brezpogojno zavrže. Ta manever je bil tako neukreten, da je sprevidelo ó priprosto ljudstvo prizadetih okrajev — konjsko kopito.

Posamezni posestniki in deputacije so prišle vsled tega k dež. glavarju in slov. deželnim poslancem, proseč, naj bi na kak način uničili zanjko, s katero hoče zatrete poročevalce dež. odbora načrte o obmejnih cestah. Celó ti ljudje so sprevideli, kam pes taco moli.

In res je bilo treba velike previdnosti in pozornosti od strani slov. poslancev, da je ta grda nakana spodletela.

Le bistremu očesu in tihemu delovanju g. dr. Gregorčiča in njegovih tovarišev se imamo zahvaliti, da se je ta zadeva, ki se vleče že toliko let, konečno rešila ter da se je zagotovila onim krajem vladina podpora 352.000 K in deželna podpora v znesku 44.000 K.

Tū smo povedali svoje mnenje o toli hvalisanem delovanju g. dr. T.

Na naš članek, ki objektivno pojasnjuje razmere v zadnjem zasedanju goriškega dež. zbora, odgovarja „Soča“ v posebnih člankih. Kdor se more premagati in se mu ne studi olupiti oni nestvor smradljivih psokv, spozna takoj, da se gospodje okoli „Soče“ jeze pené radi uspehov, pridobljenih po g. dr. Gregorčiču v zadnjem zasedanju dež. zbora. Ohladiti si hočejo svojo jezo v nizkem obrekovanju, zavijanju in podlostih različne vrste, izvirajočih iz osebnega srda in dajmonskega sovraštva do imenovanega gospoda. Vidi se jim, kakó se bojé, da bi celó njih pristaši ne priznali teh uspehov, zato jih pridušujejo: Če so tudi gg. dr. Gregorčič in njegovih tovarišev res lepe uspehe dosegli v dež. zboru, ne verujete jim tega, in to radi tega ne, ker so to uspehi tihega delovanja g. dr. Antona Gregorčiča. —

Katerega pomena je za nas učenje ruskega jezika?

Učenje svetovnih jezikov je v naših časih naravna potreba naprednih narodov. Reči se sme, da dokaj označuje naprednost kakega naroda to, ako se velik del njego-

Zato pa gredó večkrat v svet, kjer ostanejo dalje časa. — Včasih si starejši tudi po ženitvi otrok pridržo gospodarstvo, za nekaj časa. (Glej zgoraj 21. št.) Novi zakonski stanujo tam kjer imajo gospodariti.

25. Kake dolžnosti imajo zakonski mej saboj?

25. Mož si privlastuje vselej neko nadlodo nad vsem gospodarstvom, pa i nad ženo. A žena ima pravo: da se mož ž njo posvetuje, predno kaj važnega učini. — Navadno žena po vaseh ni ničla v hiši.

26. V čem se pokazuje podložnost žene do moža?

26. Podložnost do moža pokazuje se v govoru i dejanju. Mož ima navado govoriti: jaz sem prodal, kupil itd., žena pa dé: „mi“ smo prodali, ali pa: „naš“ „gospodar“, je prodal“ itd. Če pride kupec, tedaj prodá žena: kokoši i jajca. To je njena kupčija in skupljen denar je njen. Včasih prodá tudi maslo, a to le v imenu moževem — če si upa; če sta si dobra mej saboj. A o tem mora pri moževem prihodu račun položiti i skupljen denar mu oddati. Kar je pa večje kupčije, ne upa si jo žena skleniti, temveč de: Počajte, da pride „gospodar naš“, zdaj ga ni doma! itd.

vega prebivalstva zanima za učenje svetovnih jezikov in se jih resnično tudi uči. V naših časih znanje svetovnih jezikov ni toliko družabni luksus, kakor je bil še pred sto leti, ko se je n. pr. znanje latinskega jezika smatralo znakom višje omike in, kakor je bilo še v zadnji čas, da je veljala „francoščina“ kakor „salonski jezik“ — danes je temveč znanje svetovnih jezikov gospodarskega pomena in pa podlaga svetovne omike.

Narod, ki danes pogreša kakega svetovnega jezika, kaže, da v svetovnem gibanju nima nikakega opravila ter da nima pravice govoriti o svetovnih rečeh, ker učenje svetovnih jezikov je vsakega naroda več ali manj privatna stvar, ki služi ob enem za označenje njegovega duševnega obzorja, oziroma zmožnosti za višje naloge v zgodovini.

Kakor prvo in najpriprosteje potrebo učenja svetovnih jezikov je označiti to, da se danes lahko poučim iz časopisov dotičnih velikih narodov o notranjem gibanju in napredku na gospodarskem in drugem polju istih. Kako pa naj se poučim, ako ne umejem jezika naroda samega? Res je, da domači listi prinašajo to in ono o tem in onem velikem narodu, ali to ni pravo, ker ni pristno. Ako se hočem prav uglediti v notranje razmere kakega velikega naroda, moram v prvi črti njegove časopise; iz teh izvem, kaj se godi v njega gospodarstvu, politiki in družabnem življenju in iz teh časopisov tudi izpoznam naroda pravo vrednost in sodim na njega bodočnost.

Bodočnost kakega velikega naroda pa je ono, kar ima največji vpliv in prilačno silo glede priučitja njegovega jezika. To izpovedava vsi omikani narodi naših dni, zato se ti posamezni omikani narodi tudi učijo jezikov le takih velikih narodov, ki imajo pred seboj veliko bodočnost.

Katere narode pa moremo smatrati danes onim, ki imajo veliko bodočnost? Tu moramo kar naravnost izjaviti, da je to v pravem pomenu besede le — narod ruski. Za tem, morda, pride narod angleški in nemški, potem francozki, nikdar pa narod italijanski. Dokaz, da je to poslednje resnica, je to, da se italijanskega jezika povprečno ne učijo praktični Nemci in Angleži. Za nas Slovence pa je skoro izključnega pomena bodočnost ruskega naroda, pomena in tudi zanimanja. Že prihodnji gospodarski razvoj Rusije je tako velikanski, tako interesanten, da je vredno, edino radi tega razvoja priučiti se ruskemu jeziku, da iz ruskega časopisja in ruskih knjig zasledujemo to interesantno spremembo o bodočnosti Rusije.

Marsikdo od nas, ako bi le slutil, kako velikanski dogodki se vršijo zaporedoma na vseh panogah gospodarstva in kulture v Rusiji, vzeli bi v roke potni les in bi se podal v to silno prerokajočo se Rusijo, da napaja duh in srce na prerodu tega slovanskega kolosa. Saj že samo motno poročilce o posameznih potezah tega silnega preporeda te navdušijo tako, da pozabiš vsega okoli sebe in pozabiš, da se nahajaš na tesni slovenski zemlji, obdan od tesnih in puhlih ter nizkotnih domačih razmer. Kako pa še celo, ako bi mogel to vse gledati z lastnimi očmi, ali vsaj čitati o vsem tem v izvornih ruskih poročilih! Naši nasprotniki nas ne zadržujejo zastoj od učenja ruskega jezika, ker vedo, da bi mi mali Slovenci postali sila ponosni na svoj slovanski izvor, ako bi se poučili o velikosti sorodne Rusije in bi morda celo s ponosom gledali na svoje najbližje sosedke, ki so v svoji primeri z veliko Matusko pravcati pritlikovci. Vse to oni dobro premislijo.

Nadalje pa bi bilo poznavanje ruskega notranjega razvoja sila poučljivo za nas v vsakem oziru, zlasti pa v gospodarskem.

Mi se moramo prepričati vsak hip, da se od naših sovražnih nam sosedov prav nič pravega ne naučimo. To pa iz sledečih razlogov. Prvič zatirajo naši obdajajoči nas politični sovražniki v nas skoro vsak kulturni razvoj, seveda z namenom, da nas sploh zatro, drugič pa se od teh narodov samih ne naučimo radi tega ničesar, ker so oni že davno izvršili svoje kulturno delo in že deloma v kulturi tudi pešajo, kakor n. pr. Italijani. Od naroda pa, čegar kulturno delo stoji završeno pred nami, se ne moremo učiti, ker se ne moremo prav uglediti v njega kulturni razvoj, a napredovati je mogoče le z napredujočim.

Nemci, Italijani, a tudi Francozi so za nas Slovence le nekake izložbe, ali muzeje, v katerih zamoremo občudovati dela kulture, na katerih pa se ne moremo vezhati kulturno sami. S tega pogleda je tudi učenje n. pr. italijanskega in nemškega jezika za nas le tolike vrednosti, kar zahteva vsakdanje občevanje z Nemci in Italijani kakor sosedji, toraj več ali manj — luksus.

Vse kaj drugega je z rusčino. Večji rusčine se približamo mogočnemu viru ruskega napredka in se navzamemo na tem viru one kreposti, katere rabimo za svoj lastni, v prvi vrsti gospodarski napredek in katera krepost, to moramo priznati, je v naših tesnih razmerah polisnena že na zelo nizko stopinjo. Opazovaje veliki kulturni razvoj Rusije še le prav razložimo, kako napredovati doma. V tem dvojem pogledu že je vredno učiti se ruskega jezika, prvič radi zanimanja na ruskem napredku in drugič radi oživiljenja lastne otprnosti za pravi napredek.

Tretjič pa je velikanske važnosti tudi za naš gmetni položaj v bodočnosti, ako se zamoremo razumeti z brati Rusi v besedi in pisavi in tega nam nikdo braniti ne more. Danes ali jutri utegnejo nastopiti razmere, ki bodo ugodneje naši prosveti in takrat bo izborna dobro, ako bomo imeli s čem nastopiti na severnem trgu. Takrat še le učiti se ruskega jezika bilo bi nespretno. Vsakako moramo znati, da so v naše najbližnje države zaprti vsi uholi naše produkcije, le v Rusijo nam ostane odprta pot, kar je popolnoma naravno. Nemci bi nam sicer radi odrezali tudi to pot ter sami zasedli vse prostore v Rusiji, toda nadejamo se, da se jim to ne posreči.

Iz političnih ozirov toraj, kakor se nam podlika, se ne bomo učili rusčine, marveč tu so le gospodarski in kulturni interesi: Rusija je naša gospodarska in kulturna šola, v to šolo nam je vstopiti — z žbukom v roki. Ako se kakor napredni narod hočemo učiti katerega važnega svetovnega jezika, zamoremo biti le jezik ruski, jezik slovanske kulturne bodočnosti. Naj se naši Nemci držijo svojega nemškega, Italijani svojega italijanskega jezika, mi Slovani pa se učimo svetovnega jezika, ki je nam soroden.

Poduk si lahko uredimo najprej privatno po kurzijah v mestih; izveščanci iz teh kurzov prevzemo lahko potem poduk po deželi na svojo roko, zajedno pa si že naročimo kak informativen ruski list, n. pr. zdaj na Dunaju izišli „Slovanski vek“ itd.

Dopisi.

Iz Bukovice. — Našemu krčmarju in dopisniku v št. 60. „Soče“ moramo odgovoriti. Potem, ko ste bili prizadeti, pač ste čakali 3 mesece in premišljevali, da ste napačno našega č. g. kurata, kateremu smo vsi iz srca hvaležni za njegov trud, prizadevanje, dobre svete in nauke, ki jih od njega prejemo. Najmanjše mu nimamo očitati kake napake, pač pa z veseljem priznati, da se mnogo trudi za naš in naše mladine blagor, bodisi v cerkvi ali zunaj cerkve, kar je poslednje zelo potrebno in hvalevredno. Njegovih zaslug ne bomo tukaj naštevati, ker te bodejo vas in nasprotnike, katerih je pičlo število, poleg tega ste nevoščljivi, ako ne gre vam ravno v žep. Kedor ima dobro srce in na pravem mestu, ne išče prepira in se ne utika v tuje zadeve, ki mu niso mar. Sicer pa ljulike nikjer ne manjka. Spomnite se, da vi niti naš domačin niste, — prišli ste s trebuhom za kruhom, ako pa vam tukaj ni prav, srečno pot, odkoder ste došli. Naklonjenosti od naše strani si tudi ne pridobite, ako boste sejali prepir v občini in nezadovoljnost množili. Hočete pa pri nas kaj dobrega storiti in veljati, delajte kot odborov član v bralnem društvu. Napravite podučna predavanja ob nedeljah, blažite naši mladini srca, ustanovite od časa do časa nedolžne zabave v bralnici itd. Vašo zmožnost porabite prvo — na znotraj, potem še le na zunaj. To je modrost, — to bo v korist, za katero vam bomo hvaležni. Do te na svidanje!

Večina Bukovčanov.

Iz Pazina. (Volitve v upravni svet). Ravnokar so se obavile pri nas volitve v upravni svet tukajšnje katastralne občine, ki so se zavlačevale nad dve leti in pol. Zmagali so Italijani v dveh razredih, namreč v prvem in drugem, v tretjem so pa imeli Hrvatje veliko večino.

Sicer naj se pa nezamenjuje ta upravni svet (gospodarski svet) z občinskim staršinstvom, kjer so Hrvatje povsem gospodarji.

Pri zadnjih volitvah v omenjeni upravni svet so Hrvatje vsled spletke Schwarzovih propali za nekoliko glasov, imeli so pa nasproti v drugem razredu veliko večino. Pri sedanjih volitvah pa je ravno nasprotno.

V tretjem razredu so Hrvatje zmagali z veliko večino, a v drugem so pa za nekaj glasov propali. Ker se bo to marsikomu čudno zdelo in bi tolmačil ta neuspeh lahko kot propadanje narodne zavesti v Pazinu, zdi se nam potrebno, da to stvar nekoliko pojasnimo.

Pred večimi leti — pa ne pred stoletji — so vozili neki Mraki iz Ribnice prodajati v Pazin „süho“ robo.

Sčasoma so se pa stalno naselili v Pazinu. In jeden njih potomcev je sedanji pazinski Krez Vittorio, ki pa v kljub vsem listinam trdi trdovratno, da njegovi pradedi ne izhajajo iz Ribnice — marveč da jih je došla volkoulja tam nekje, kjer se zdaj ponosno vzdiguje večno mesto Rim.

Ta Vittorio Mrak pa, ki je danes glavni stebel italijanstva v Pazinu, ima večji del svojega nepremakljivega premoženja v drugih občinah.

Zato pa se ni upošteval njegov davek pri volitvah v pazinski občinski zastop in pa v pazinski upravni svet. Novi osebni dohodninski davek je pa to razmerje popolnoma prebrugačil. Mrak ima namreč poleg nepremakljivega premoženja še drugo ogromno premoženje, obstoječe iz glavnice, urednostnih papirjev, hranilničnih knjig i. t. d. od katerega ni poprej plačeval nobene davščine.

Še le nova postava o osebnem dohodninskem davku mu je napravila visok davek, ki pride pri pazinskih občinskih volitvah in pri volitvah v pazinski upravni svet v poštev in ki potisne vsled tega veliko število volilcev iz prvega volilnega razreda v drugi in iz drugega v tretji, tako da je to razmerje volilcev popolnoma prebrugačeno in prebrugačeno tudi razmerje glasov jedne in druge stranke.

V prvem razredu so se nahajali doslej poleg uradnikov pazinski trgovci in posestniki ob enem, ki tulijo v italijanski rog, v drugem pa posestniki — kmetje, zgolj Hrvatje, ki so plačevali nekoliko manj davkov od prvih.

Visoki osebni dohodninski davek Mrakov pa je potisnil pazinske trgovce in posestnike iz prvega v drugi, a kmete posestnike pa iz drugega v tretji razred, in tako je prišlo, da so Hrvatje zmagali v tretjem razredu z veliko večino, v drugem pa propali za malo glasov.

V prvem razredu pa odločujejo glasovi c. k. uradnikov.

Ti so v Pazinu vedno na strani Italijanov in jih ti slednji ne odvrnejo od sebe, naj prirejajo še tako pogosto proti — avstrijske demonstracije. Kri ni voda! Sicer opravičujejo taki c. k. uradniki svoje postopanje tako-le:

Ako tudi hodimo stistimi, ki prirejajo pogoste italijanske, a proti-avstrijske demonstracije, ni naš avstrijski patrijotizem čisto nič kompromitiran. Italija in Avstrija sta si najbolj zavezanci, vsled tega vse to kar prihaja prvi v korist, ne more prihajati drugi v škodo.

Ako je kdo nepatrijotičen, so to Slovani, ki tako čudno nastopajo proti trozvezji, ki je jedina v stanu, rešiti Avstrijo....

Tako modrujejo ti c. k. uradniki — in ako bi jim odgovarjal, sklicujejo se celo na naše delegacije ter na ministra Goluchowskega. Tako je toraj, koliko časa pa tako ostane, tega pa ne ve niti grof Goluchovski.

Politični razgled.

K položaju.

Jutri se torej zopet snide poslanska zbornica, a mogoče je, da le za par dni. Zadnje dni so se vršila namreč raznovrstna pogajanja. Vsaj listi so tako pisali. Vlada se je po svojem ministru Rezeku pogajala s Čehi, da bi ti opustili obstrukcijo.

Poljaki in druge stranke desnice so se baje pogajale z vlado, kako s pomočjo novega opravilnika uničiti sploh vsako obstrukcijo.

Levičarji priporočajo Poljakom in nemški ljudski stranki, naj bi se zvezali z njimi le v ta namen, da se uniči češka obstrukcija. Torej Nemci ne bi bili zato, da bi prišlo do takega opravilnika, ki bi vsako ob-

strukcijo odpravil popolnoma, ampak le češka obstrukcija jim ne ugaja. Čehi bi se pa takemu opravilniku ne ustavljali. Ako se poslužujejo oni obstrukcije, delajo to zaradi tega, ker je ista obrodila Nemcem toliko dobrega sadu in pričakujejo, da se bo zgodilo tudi pri njih kaj sličnega.

Tako, kakor smo jih opisali ravnokar, so ugibanja raznih listov.

Pri čem da smo, zvedeli bomo pa še le jutri, ko se spet snide državni zbor. Čehi so baje jako skrčili svoje zahteve ter jih za zdaj omejili samo na to, da se odstrane znane tajne dr. Kindingerjeve odredbe glede notranjega uradnega jezika pri sodnih oblastnjah.

No, ako se jim ne ugodí ni v tem, potem pa jim ne more nikdo zameriti, ako tirajo obstrukcijo do skrajnosti.

Vlada preči sicer z razpustom državnega zbora. A Čehi se jako malo boje takega strašila.

Razmere v Franciji.

Vse kaže, da sedanja francozka vlada ne dočaka poletja. Kakor poročajo listi, je vsled razmer, nastalih mej antidreyfusovci in vlado, že odstopil vojni minister Gallifet. Ministerski predsednik Waldeck-Rousseau ki je advokat židov Rothsildov, je z namenom, da se obrzdi na ministerskem stolu, hotel zbuditi novo zadevo z judom Dreyfusom, izdajalcem francozkega naroda, s pomočjo katere umazane zadeve se je sploh obrzdal do danes na krmilu. Njegova vlada je namreč naložila nekemu tajnemu agentu Tomsu, naj pripravi še drugega agenta Przyborovskega, da dobi kake dokaze, da je pričar Keruschi na razpravi v Rennesu proti Dreyfussu lagal. — V vojnem ministerstvu se je pa našel človek, stotnik Frisch, ki je dotičen vladin nalog fotografiral ter ga izročil drugemu antidreyfusovcu, ki je nalog vlade potem objavil v listu „Eclair“. Vsled te objave je nastal strašen hrup v zbornici, kjer je vojni minister na oestro vprašanje poslanca Chamieja izrekel, da je resnica, kar je objavil „Eclair“. Ministerski predsednik Waldeck, prijatelj Nemcev in judov, je bil tako razjarjen, da je imenoval kapitana Frischa hudodelca, radi česar ga je poslednji pozval na dvoboj, vojni minister pa je spoznal, da je častnejše zanj, ako stopi iz takega ministerstva, kjer vlada laž in krivica. Dnevi Waldeckovega ministerstva so toraj štetli, čeravno se usiljuje na to nezasluženo častno mesto na način, kakor delajo povsodi taki vladeželjni „Waldecki“.

Domače in razne vesti.

Imenovanja. — Trgovinsko ministerstvo je imenovalo poštna oficijala Ignacija Heršiča, vodjo nearieričkega poštnega urada v Postojni in Ivana Kutaleka, poštni kontrolorjema, prvega za Opatijo, drugega za Trst.

Birmanje. Binkoštno nedeljo je delil Nj. Eminenca kardinal in nadškof zakrament sv. birme in sicer predpoludne v stolni cerkvi, a popoldne v cerkvi sv. Ignacija. Binkoštni pondeljek pa je bila birma predpoludne v stolni cerkvi in popoldne v škofijski kapeli, kjer se vrši birmanje vsaki dan skozi celi ta teden.

Smrtna kosa. Včeraj zvečer ob 7^{1/2} uri je po dolgotrajni in mučni bolezni v Gorici mirno v Gospodu zaspal v 45. letu svoje dobe preč. gosp. Andrej Žnidarčič, vikar na Gradišču. Pogreb bode jutri, v sredo dne 6. t. m., ob 3. uri popoldne. Truplo pokojnikovo prepeljejo iz hiše žalosti, Kapucinska ulica št. 2. na pokopališče v Renčah.

Pokojnik je bil brat renskega župana g. Rajmunda Žnidarčiča. N. p. v. m!

Binkoštno praznike smo videli v Gorici vse polno tujcev. Prvi praznik je bil lep, a v pondeljek je neprestano deževalo.

„Tiho delovanje“ in trgovsko-obrtna zadruga. — Predzadnja „Soča“ je prinesla strupeno notico proti naši stranki radi neke opazke v našem uvodnem članku o imenovanju zadrugi. S te se jasno razvidi, kako občutljivi so gospodje okoli „Soče“ in punkto mošnjček.

„Napredni“ člankar je predbacival v svojih umotvorih, naslovljenih „Po deželnem zboru“, vsem našim dež. poslancem — izvzimiš, kakor razumno, dr. Tumo —, da so kimavci dr. Gregorčiča, a mi smo gospodom namignili, ako hočejo videti kimavce, naj gredo v trgovsko-obrtno zadrugo, kjer dobijo krasnih kimaskih eksemplarov, zbranih okoli g. dr. Tume. Vsled tega bljuva „Soča“ ogenj in žveplo in različne „lopovščine“ na „klerikalno bando“, ki hoče z „lažmi, podtikanjem, perfidnostjo“ odvrčati občinstvo od zadruge ter opozarjati ter vezati je na „Centri.ugalno“.

Izborna! — liberalni gospodje v „Soči“ smejo imenovati vse slov. poslance „kimavce“, a če jih kdo zavrne in jim pokaže na istinite kimavce v njihovih vrstah, tedaj je to crimen laesae majestatis: oni smejo vse, drugi, ki niso z njimi in za njimi, pa le molčati in nositi svoje novice g. Tumi, da bi on razpolagal z njimi, kakor se mu bolj prav vidi. Poznamo te vrste „liberalizem“: za se vse, vso svobodo, za nasprotnika — batine.

Kar se tiče razsodnih in inteligentnih domačinov, katere je dr. T. iz zadruge

pahnil, ali so — kar je vsejedno — radi njega izstopili, navedemo sledeče gospode ki so nam znani: trgovec J. Kaučič, prof. Berbuč, prof. Znidarčič, dr. Franko, katehet Tabaj, prof. F. Čebular, g. Blažon in dr. Lisjak (zadnji radi napadov po g. A. J.)

V ostalem opozarjamo prizadete gospode, naj ne izzivajo, kajti tudi naša potrpežljivost in obzirnost ima svoje meje. Če gospodje pa vsakako hočejo in zahtevajo, postrežemo jim s pristno sliko o osebah, odprtih kreditih in razmerah v označenem zavodu.

„Soča“ se moti, ako meni, da mi zavidamo g. Gabrščeku kak „kšeft“; v tem oziru moramo reči, da je slabo razumel našo notico „Kaznovana sebičnost“, kakor sploh marsikaj (morda nalašč) slabo razume v našem listu. Mi mu ne zavidamo, marveč želimo mu obrtnega uspeha, toda svetujemo mu, naj ne dela reklame na tako neroden način, kakor je to storil s tistim „kmečkimi mladeničem“, o katerem vsak vé, da se je porodil le — v uredništvu „Soče“! Ako delate reklamo za slovar, delajte jo odkrito, ne pa po izmišljenih „kmečkih mladeničih“! To je, kar se nam ne zdi povsem naravno in vsiljuje sum, kakoršen se nam je pred goriškim „razkolom“ večkrat vsiljeval, namreč, da bi g. Gabršček ne delal toliko „za narod“, ako bi s tem delom ne bil združen tudi namen dobičkarije. Saj nas menda razumete, za božjo voljo! — Enako se moti „Soča“, ko meni, da hočemo „trgovsko in obrtno društvo“ „priklopiti sebi“ — kaj se! Mi le želimo društvu in njegovi organizaciji zdravega in ne navideznega uspeha; to pa ponavljamo, da mu pod takim vodstvom kakor sta dr. Tuma in Gabršček, ne moremo postaviti prognoze za krepak uspeh. Želimo, da bi se motili v svojih slutnjah in pa, ako že priborite društvu dobrih, ne bombastično našemu mladeničem uspehov, da ti uspehi ne bi imeli preveč duha po — židovskem česnj. Saj menda tudi to razumete, vi — patentirani zmerjači, ki bijete okrog sebe s „klerikalnimi lopovščinami“, a svojih lopovščin nočete priznati! —

Čegav je „Šolski dom“? „Goriška ljudska posojilnica“ je prispela k nakupu prvotnega poslojpa s tem, da je kupila 4 deleže à 1000 gld. Takrat so pa bili v tem zavodu in njega odboru še mnogi živeči rodoljubi, katerih ondi — zdaj ni več, apredsed. mu je bil ces. svet. Vodopivec. To hoče reči, ako bi danes mesto takrat kupovali to poslojpe, izvršil bi se nakup tudi brez tega prispevka. — Ali je toraj verjetno, da bi brez dr. Tume in — Gabrščeka danes ne imeli „Šolskega Doma“? — Ne, ni verjetno in vender to neverjetnost trdi zadnja „Soča“. — Za zidanje „Šolskega Doma“ je nabrala takrat „Soča“ res lepo svoto denarja, kar pričajo tiskani izkazi. Vse res, nikdo tega ne taji, — ali takrat je bila „Soča“ organ slovenskega naroda na Goriškem, danes je pa le še „Leibjournal“ Gabrščeka in dr. Tume ter večikel ali nabiralnik razbrzdanih strasti osamljenih maščevanjaželjnih talmirodoljubov. Posojilnica je vsako leto podpirala šolske zavode — vse res! A to je bilo takrat, ko so imeli ondi glavno besedo čisti in vestni rodoljubi in ko ta zavod ni bil „monopol“ Gabrščeka in Tume v tem smislu, kakor je žalibog danes. Za dobe zidanja novega poslojpa „Šolskega Doma“ so bili faktično delavniki trije rodoljubi: dr. Gregorčič, ces. svetnik Vodopivec in prof. Berbuč. Intelektuelni nositelj vsega započelja je bil g. dr. Gregorčič, dočim je nadzoroval tehnični del svetnik Vodopivec, a finančni del je vodil g. prof. Berbuč. Dr. Tuma pa je stal od stvari oddaljen, zakaj? Bila ni njegova duševni otrok!

V pojasnilo tega stavka le nekaj opazk. Za dobe, ko je došel osnutek za pre-in dozidanje „Šolskega doma“ od inženerja g. Hraskega iz Ljubljane, se dr. Tuma ni za ničesar brigal. Društvo „Šolski dom“ je pripravilo podrobne načrte in predarke ter se pogajalo z rokodelci, pričelo zidati, nadzorovalo in završevalo delo — dr. Tuma ni ne enkrat poprahal in pogledal, kako se dela, ali to in ono. Še le čez pol leta, ko se je v novem „Šolskem domu“ že poučevalo, prišel je nekega lepega pomladnega večera pogledat prostore novega poslojpa in takrat je dejal, da jih dostej ni še videl. In „Soča“ trdi predrzno, da je dr. Tuma — oče „Šolskega doma“, oče, ko se od prvega začetka do zvršetka ni za vse skupaj čisto nič brigal!!

Čegav je danes „Šolski dom“? Odgovor: Last je slovenskega naroda na Goriškem! Čegava je „Centralna posojilnica“, ki se nahaja začasno v poslojpu „Šolskega doma“? Last je slovenskega naroda na Goriškem, kajti narodu je posvečeno eno kot drugo, narodu so posvečeni oni, brez katerih bi danes resnično ne imeli „Šolskega doma“! A to nista Gabršček in dr. Tuma, Bog vé, da nista! In tako je Šolski dom“ resnično vzvišen nad vsako špekulacijo, nad vsak „razkol“, kakor je vzvišena i „Centralna posojilnica“ nad one, ki hočejo biti vzvišeni nad njo. V sled tega bi lahko vprašali lastnika „Soče“: kdo so tisti „mi“, ki protestujejo v imenu „slovenske javnosti“ proti „drznemu strankarskemu zlorabljenju društva „Šolski dom“, ker se je v prostore istega

začasno naselila „Centralna posojilnica“ in potem, katera je lista „slovenska javnost“, v imenu katere protestujejo tisti „mi“? Brez da čakamo odgovora, pa spomnimo mi lastnika in pisarja „Soče“ na dejstvo, da je oni, kije danes nizkomisleči parazit na telesu slovenskega naroda na Goriškem, zaigral vsako pravico do apela na slovensko javnost in istotako pravico, nadevati si neko imenitnost, ki mu tako slabo pristaja. Mi že danes povemo veličju v Gosposki ulici, da njegove stranke ni nikjer in da je potemtakem kot taki odvezana vsake možnosti in dolžnosti, „podpirati“ naše narodne šolske zavode.

Kar bramarbazuje „Sočin“ veličje o vzgoji naše mladeži in o izkoriščanju iste za strankarske strasti, so pa to tako sumljivi pojavi glede njegovega duševnega položaja, da ne vemo, ako ni že čas blizu, ko ga bodo zagledali — na psihijatrični kliniki, v katere izvestni oddelek že mogoče spada.

Za slov. šole v Gorici je došlo (9. izkaz) od 10. do 31. maja l. l. Mesečnine od znanih gospodov za mesec april 39 K; N. N. za slov. šolo 6 K; Kosmač J., trgovec v Gorici 4 K; nabrano pri volitvi novega župana pri Sv. Luciji 21. maja (poslal Pet. Leban) 14 K; na račun g. Ivana Feltrina, vikarja v Deskli, izročila gosp. Hrvatini-Dugar še 5 K; Bratina Anton, vikarj v Doberdolu 5 K; I. H. za maj 2 K; skupaj 75 K. V Gorici, dne 31. maja 1900.

Odbor društva „Šolski dom“.

Druga železniška zveza s Trstom. „Wiener Zeitung“ priobčuje, da se začne komisijonelno pregledovanje nameravane železniške črte med Jesenicami in Gorico že v prvem tednu meseca julija t. l., a sploh vsa komisijonalna pregledovanja cele te črte da bodo koncem julija dovršena ter da bi meseca avgusta t. l. začelo lahko že delo pri tunelih, ako bi državni zbor to zadevo rešil v svojem prihodnjem zasedanju.

Izgubil je neki ubogi delavec v nedeljo v ulici Kocevija 14 goldinarjev.

Hranilnica in posojilnica v Skri-ljah, imela je od 1. aprila do 1. junija t. l. K 13.753.20 prometa. Redne odborove seje so vsako soboto popoldan.

V Postojini je bilo včeraj lepo število obiskovalcev tamošnje svetovno znane jame. Vreme je bilo skrajno neugodno. Deževalo je skozi in skozi. Zaradi slabega vremena je pa drlo vse v gorilne. Gnječa je bila v njih radi tega grozna.

O uzrokih poitalijančevanja našega ljudstva nam piše rodoljub: Naši nasprotniki ne zamude nobene prilike, da bi si pridobili novih postaj italijanstva med nami. Take prilike si hočejo izkoristiti zopet s tem, da ustanovijo eno „Legino“ šolo v naših Brdih, potem pa, da zasnujejo v Gorici, na cesti proti Sočinem mostu, italijanski otroški vrtec. Njih zlobni namen je tu očividni: delati na odpadništvo našega naroda od svojega jezika. Kako pa je mogoče, da Italijani nahajajo v našem narodu toliko prilik za tako izdajško delo? Saj bi jih vender ne nahajali, ako bi v našem ljudstvu samem ne bilo nekega temelja za to njihovo delo, neke káli, iz katere priraste drevo narodne nezvestobe. Žalibog, tak temelj se nahaja v našem ljudstvu in znate-li, kaj je to? To je tisto nagnenje k labkomiselnemu, lažiliberalnemu življenju. Kdor bi mislil, da je za naš narod, obdan od vseh strani od skušnjav našega narodnega sovražnika, da je namreč za naš narod zdravo, ako se podpira v njem lažiliberalstvo, oni bi se zelo motil. Kajti po tej poti se pride naravnost do neznačajnosti in od neznačajnosti v splošnem je le en korak do narodne nezvestobe. Ako se ljudstvu pusti, da dela kar hoče, kamor ga vleče strast in kri, bode hitro tudi ondi, kjer ga hoče naš narodni sovražnik. In zdaj vzemimo, da lahkomišelnost ljudstva se izkorišča za svoje osebne namene človek, ki je zapisal na zastavo svojega „narodnega dela“ črno maščevanje nad onimi, ki niso mogli gledati dalje, da bi izkoriščal svoje ljudstvo za — svoj žep, — do kakega zaključka pridemo? Pohujšanje v najzalostnejšem pomenu besede! In takega človeka imamo, Bogu bodi potoženo! goriški Slovenci v svoji sredi, človeka, ki izbesne jeze, da se ga je prijel za hudobno roko, dela med nami, kakor deroča zver, da rajše zapelje lastni narod v pogubo, kakor pa da bi spoznal svoj nevarni „jaz“ za obstanek slovenskega naroda na Goriškem in se odmaknil s pozorišča. Poznate tega človeka, čitatelji, radi tega ni treba, da še imenujemo to žalostno ime. Ako ta človek v nekem listu piše glede ital. otroškega vrtca: „Slovenski stariši! ne nalagajte si grozne odgovornosti in ne izdajajte svojih otrok v gotovo pogubo — ne pošiljajte jih v „Legine šole!“ so to le stare, obrabljene fraze brez jedra, govorjene v neki drugi jezi, nego v jezi proti lahonstvu. Kajti ta človek po drugi strani dela na hudobni način na to, da se naše ljudstvo odtuji svoji narodnosti, ker iz gole sebičnosti ometava z blatom vse, kar je kolikaj ljudstvu svetega in v resnici slovenskega, a ne trobi v njegov sebični rog. Na ta način omrazuje ljudstvu zvestobo do naroda, kar tudi hoče doseči in ga siloma rije v naročje lahonstvu. Ali bi ne bila za naše

ljudstvo pravcata rešitev, da se takega javnega pohujšljivca prej ko prej odstrani od slovenskih — jasli? Taki so uzroki poitalijančevanja našega ljudstva, katero moramo ohraniti — čilo in moralno zdravo, ako hočemo, da se obdrži pred skušnjavami tujstva, ne pa pustiti, da ga pohujšajo naši notranji sovražniki. Naše ljudstvo mora spoštovati in ljubiti svoje dobrotnike, ako jih hoče ubogati, kako pa naj jih spoštuje in ljubi, ako jih devlje v nič hudobna klika narodnih pijavk!?

Kvartači pred sodnijo. — Dne 12. februarja t. l. so igrale štiri osebe v neki gostilni v Korminu na karte. Kar nastane med njimi prepir. Beseda dá besedo, a besedi sledi, ne vedno, — kedaj pa venderle, dejanje — posebno pa, ako ima biti to dejanje slabo. Slednje se je zgodilo tudi v tem slučaju. Neki Cocut privleče namreč iz žepa nož ter začne mahati z njim okolo sebe, posebno je bila naperjena njegova jeza proti soigralcu Petru Pessotu. Nato priskoči med pripravajoče tretja oseba, ki prisili s povzdignjeno stolico Cocuta, da odloži nož. Med tem je pa Peter Pessot odskočil od mize k neki shrambi, kjer so se nahajali krozniki, kozarci in skleda. Te začne Pessot grabiti ter jih metati proti Cocutu. Zabrusil mu je tudi v resnici jeden kozarec in jedno skledo s tako silo v glavo, da se je Cocut pri tej priliki zgrudil v nezavesti na tla K na tleh ležečemu pa je priskočil Ferdinand Pessot, Petrov brat ter je začel s stolico udrihati po ranjencu. Nesrečnega Cocuta so odnesli na dom, kjer je vsled vdobljenih udarcev in ran umrl že dne 22. feb. Pretečeni četrtek pa sta stala zaradi tega dejanja pred tukajšjo okrožno sodnijo brata Ferdinand in Peter Pessot, obtožena radi težke telesne poškodbe. Ob sodili so Petra Pessota na tri, a Ferdinanda na dve leti težke teže, poostrene z večkratnim postom.

Tržaški župan dr. Sandrinelli je dobil potrjen je cesarjevo. Binkoštno soboto popoldan se je vršila na magistratu slovenska instalacija.

V tržaškem mestnem svetu so se na seji minolo sredo konstituirali nekaki šolski odbori. V teh odborih pa ni ne enega slovenskega zastopnika. Zato pa so že laški „šolski odborniki“ dovolili kar svoto 76000 K za nadzidanje novega nadstropja eni mestni italijanski šoli. V mestu vkljub ogromnim stroškom za ital. šole ostaje mladež zabita, Slovenci pa bi se radi šolali, pa jim zatirajo vsako zahtevo po pouku. Kako daleč bo še to slo?

Za hrvaško ljudsko šolo v Pazinu je c. kr. deželni šolski svet za Istro imenoval učiteljem gospoda Petra Mataniča. Nemško jezikovno društvo („Deutscher Sprachverein“) v Trstu je imel dne 30. maja svoj ustanovni občni zbor. Društvu je namen ohraniti nemško ljudstvo Trsta pred poitalijančevanjem. Enaka društva bi tudi nam Slovencev ne bila v škodo.

Razpisane učiteljske službe. — Na nemških državnih ljudskih šolah v Trstu bo spčetkom prihodnjega šolskega leta izpraznjeno mesto učitelje, oziroma dveh podučiteljev. Prošnje je vložiti do 30. junija 1900.

Mesto Ljubljana je dobilo zdaj vodilno knjigo v slovenskem jeziku z litografiranim obrisom Ljubljane. Knjižica prinaša kratak opis zgodovine mesta in tudi razpragled ulic, trgov in javnega prometa.

V Šiški pri Ljubljani ustanovi nek Bavarec Kreuzer električno in solčno kopel.

Velika nevihta s točo je bila minoli petek popoldne na Dolenjskem. V krajih okoli Kove gore, Ravni dol, Vrhovo, Muljava, Gorenja vas, Stična, Št. Vid in Radohova vas; nadalje pri Raki na Krškem, Velika Loka, Trebnje, Novo Mesto in Hruševje je divjala nevihta in po nekod pobila toča tako, da bodo ljudje morali žito kar pokositi. Zlasti po vinogradih okoli Krškega da je napravila toča škode za več tisoč goldinarjev. V očigled takim nesrečam nastaja vprašanje, ali ne bi bilo dobro, da se napravijo postaje za streljanje proti toči v splošnem po deželi in sicer brez ozira na vinograde same, da se tako odvrne nesreča tudi od drugih pridelkov.

Zopet ulični napisi v Ljubljani. Znano je, da se je mestna občina pritožila proti odluku c. kr. dež. vlade, ki je naročila, da morajo po Ljubljani brez izjeme biti dvojezični ulični napisi. C. kr. ministerstvo za notranje stvari je sedaj odgovorilo, da je istega mnenja kakor dež. vlada, in je odbilo pritožbo mestne občine.

Ogenj. Iz Novega mesta se poroča: Dne 1. t. m. po noči sta posestniku Mihaelu Zega v Kandiji pogorela skedenj in hlev, škode je 2000 kron, pogorelec je bil zavarovan za 800 kron. Zažgala je zlobna roka. Ko so bili l. 1813 Francozi tukaj, je na pogorelem skednju prenočeval francoski poveljnik.

Slovenska trgovina z železjem. „Mercur“ v Celju je začela dne 28. t. m. delovati. Premagane so vse ovire, ki so jih jej delali Nemci. Zahvaliti je na tem gosp. Petra Majdiča, ki se ni strašil nemških groženj. Tako zmagujemo tudi mi Slovenci, ako le hočemo. Trgovina posluje na debelo in drobno.

Bojni krik v nemškem taboru. „Grazer Tagblatt“ kot glasilo nemških radi-

kalcev, ki bi nas rajši danes pozobali nego jutri, je začel znova silovito gonjo proti nam. Oni tedno se je mudil dvorni svetnik Šuklje v Mariboru pri ravnatelju Schreinerju. „Tagblatt“ je takoj sumil, da hoče vlada imenovati šolskega nadzornika za slovenski Štajer, in pridušal nemško-nacionalne poslane, naj vender preprečijo to strahovito krivico, ki grozi avstrijskemu nemštvu, in naj takoj napovedo skrajno obstrukcijo. Naučni minister je potolažil nemške nacionalce, češ, da vlada nikakor ne namerja imenovati posebnega deželnega šolskega nadzornika za slovenske štajerske šole. Dne 1. t. m. je prinesel isti list brzjavno poročilo z Dunaja, da hoče vlada imenovati dva Slovence za svetnika pri celjskem okrožnem sodišču, a da so že nemški poslanci že storili, da preprečijo to nakano. Sred : grožnja z obstrukcijo. — Ta dva dog : ka zadnjih dni dovolj jasno osvetljujeja razmere štajerskih Slovencev. Trd in zagrižen Nemeec mora biti vsakdo, kdor hoče zavzeti kako kolikaj važnejše mesto v slovenskem Štajerju, sicer se godi štajerskim Nemcem vnebovpijoča krivica, zakaj le Nemeec sme biti edini gospodar po vsem Štajerju. Lahko je umeti, da je povsem izključeno kako mirno pogajanje med Nemci in Slovenci, zato je edino prava pot, ki so jo ubrali naši štajerski rodoljubi, da namreč z vsemi silami delujejo navzgor in navzdol za razdelitev Štajerja v slovenski in nemški del. Le na ta način se bodo mogli štajerski Slovenci ohraniti.

Dom in Svet št. 11. prinaša sledečo vsebino: O lepoti. (Spisal dr. Fr. L.) Dalje. Jutro vstaja. (Zložil Silvin Sardenko.) Pod rimskim orlom. (Povest. Spisal I. M. Dovič.) Konec. Kam sedaj? (Spisal Ivo Trošt.) Šopek. Slika. (Spisal Bogdan.) Mladost. (Zložil Vinko Vinič.) Na prijateljevem grobu. (V spomin J. P-u. Zložil Narjan Pretko.) Prenešanje delujočih močij z elektriko. (Spisal dr. S. Šubic.) Dalje. Izprehodi po Slavoniji. (Spisal dr. J. Marinko.) Dalje. Oblakom. (Zložil Fr. Ks. Meško.) — Književnost: Slovenska književnost. — Časopis. — Razne stvari. — Naše slike. — Na platnicah: Pogovori. Dalje. — Slike: Bosanska devojka. Prvo sv. obhajilo. (Risal Mat. Strnen.) Mlada Zora. (Risal Fr. Dobnikar.)

Nove knjige. „Viničarjev kažipot“. Navad, kako vinograde na novo zasajati in kako jih obdelovati. Spisal Ivan Bele, potovalni učitelj na vinorejski šoli v Mariboru. — Celje, tiskal in založil Dragotin Hribar. Cena 60 vinarjev, po pošti 10 vin. več. Kdor naroči 12 iztisov, dobi en iztis po vrhu.

V tej 63. strani obsegajoči, jako poljudno pisane knjigi popisuje g. učitelj Bele, kako je ravnati za vinogradi, katere hočemo na novo zasadi s trtami. Popis zadeva vse vinogradno delo od prvega hipa pripravljavanja zemljišča za nov nasad, potem o delu zasajanja, prva leta po sajenju, odgoja in rér trsa, kako postopati z mladjem po leti; obdelovanje zemlje, gnojenje; o rastlinskih škodljivcih, neugodnih uplivih vremen na trto itd. Knjiga je izpolnjena s podobami iz vinogradništva in je pisana tako strokovnjaški dovršeno, da ne moremo drugače nego jo toplo priporočati tudi vinogradnikom po Goriškem. Dobiva se v Celju v knjigotržnici gospoda Dragotina Hribarja, kakor rečeno po 60 vinarjev komad.

O usodi štajerskih Slovencev, katera ni mnogo drugača nego nas Goriških in sploh primorskih Slovencev, ima celjska „Domovina“ članek, v katerem dokazuje, koliko morajo štajerski Slovenci prispevati za razne kulturne naprave v korist štajerskih Nemcev, a od teh prispevkov iz svojega žepa, Slovenci nimajo v pravem pomenu besede ničesar. Nad dva milijona slovenskega denarja roma vsako leto v nemški Gradec, ki pa zato na vse pretege dela na uničenju Slovencev. Prav opravičen je toraj obupen klic štajerskih Slovencev: „proč od Gradca!“

Razne novice po svetu. Na Dunaju prične izhajati s 1. oktobrom t. l. pruski časopis pod neposrednim uplivom nemškega poslanstva na Dunaju. — Vedno boljje! — V Rusiji je vlada dovolila, da se ustanovljajo po vsej državi pedagogičski muzeji, ki bodo imeli nalogo vzgajati ljudsko učiteljstvo. — Nemci v Gradcu so napravili dne 29. maja mačjo godbo pred mestno hišo. Dvajset obrtnih zadrug je imelo ta dan protestni shod, na katerem se je odločeno nastopilo proti prenapetemu židovskemu nacionalizmu prusaških Nemcev. Protestovali so proti delavskim združbam, občinskemu svetu in obrtni gosposki, ki zanemarjajo obrtnike. Zahtevalo se je tudi, da na vsak način zopet igra vojaška godba v Gradcu in da se sploh odpravi prusaštvo. Na zboru se je navdušeno čestitalo dr. Luegerju, ki je premagal na Dunaju židovstvo in pridobil zopet cesarsko stolico Avstriji. — Tudi v Gradcu erka židovski zmaj! — Dne 8. junija se sestane nadvojvodinja Štefani a z svojim očetom, belgijskem kraljem v Parizu. — V Algiru v Afriki je bil 28. maja popoln solnčen mrak. Ob 4 1/2 popoldan je nastala črna noč. Ljudstvo je od strahu jelo kričati, ptice so jele zvrgeti in zvezde so zasijale. Na solnce se je videlo ognjemete. Mnogo učenjakov je prihitelo opazovat to čudno naravno prikazen.

Javna zahvala.

P. n. glavnemu zastopu banke „Slavije“ v Ljubljani izrekam svojo popolno zakvalo na tem, da mi je škodo provzročeno po požaru v skladišču na senenem trgu v Gorici, natančno cenilo in točno poravnalo.

Pri tej priliki priporočam ta zavod posebno gg. trgovcem z lesom, ki imajo zaloge, ker zavaruje po jako zmeri ceni.

V Gorici, 5. junija 1900.

Josip Vidmar,

župan in trgovec v Lokavcu.

Loterijske številke.

2. junija.

Trst	87	88	7	78	45
Line	53	13	43	22	65

Neozženjen mož srednje starosti, ki govori dobro slovensko in nemško, za potrebo tudi italijansko,

išče službe

kot hišnik, cerkovnik, vrtnar, postrežnik itd. v zasebni hiši. Naslov pove upravnistvo.

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika“ ali izvir sreče“

(reobno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olikati) ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti poštnemu povzetju pri

Jožefu Valenčiču na Dunaju

III. Bez., Steingasse Nro. 9, I. St., Thür 10.

Založnik, ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj.

Cena je skrajno znižana, knjig je malo več.

Edino pristni BALZAM

(Tinctura balsamica)

se dobiva na debelo in na drobno v postavno dovoljeni in pri kupčijem sodišči vpisani

tvornici balzama lekarnika A. THIERRY v Pregradi pri Rogatecu.

Pristen samo s to pri trgovinskem sodišči vpisano zeleno varstveno znamko. Vsa oprava mojega balzama je pod postavnim varstvom za uzorce.

Najstarejše, preskušeno, najcenejše in najreelnejše glavno ljudsko sredstvo za vse prsne in plučne bolezni, za kašelj, hrkelj, želodčni krč, če jed ne diši, proti slabemu okusu, zapernej sapi, riganju, zgagi, napenjanju, zaprtosti i. t. d.

Kjer ni zaloge, naj se naroči neposredno pod naslovom: Tvornica balzama lekarnika A. Thierry v Pregradi pri Rogatecu.

Poštnine prosto s zabojem na vse avstro-ogrske pošte stane:

12 malih ali 6 velikih steklenic . . . . . 4 krone,

60 malih ali 30 velikih steklenic . . . . . 13 kron.

V Bosno in Hercegovino 60 vin. več.

Proti kvariteljem in posnemovalcem kakor tudi prodajalcem takih panarejanj postopam na podlagi zakona za varstvo znanih pravnih potom.

Edino pristno mazilo iz vrtnic.

(Balzam-mazilo ex rosa centifolia.)

Vzbuja sedaj največjo pozornost. — Ima veliko antiseptično vrednost. — Deluje jako uspešno proti unetju. — Napravi uspeh ali vsaj poboljša in olajša bol pri še tako zastarelih boleznih, poškodovanjih in ranah. Manje kot dva lončka se ne razpošilja in sicer izključno le proti predplačilu ali povzetju. S poštnino, sprennico, zabojem i. t. d. staneta 2 lončka 3 krone 40 vinarjev.

evarim pred kupovanjem brezuspešnih ponarejanj in prosim dobro paziti, da S na vsakem lončku vžgana gornja varstvena znamka z tvrdko „Lekarna k angelju varuhu A. Thierry-ja v Pregradi“. Vsak lonček mora bit zavili v navod o porabi z to varstveno znamko. Proti kvariteljem in posnemovalcem, kakor tudi prodajalcem ponarejenega mojega, edino pristnega mazila iz vrtnic postopam pravnim potom. Kjer ni zaloge, naj se naroči neposredno pod naslovom: Lekarna k angelju varuhu in tvornica balzama A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatecu.

Razpošilja se izključno le proti predplačilu ali povzetju zneska.

Da se zabrani vsaka prevara, imam sedaj to postavno vpisano znamko.

Schulzengel-Apotheke

des A. THIERRY 15 PREGRADA

Kjer ni zaloge, naj se naroči neposredno pod naslovom: Lekarna k angelju varuhu in tvornica balzama A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatecu.

Razpošilja se izključno le proti predplačilu ali povzetju zneska.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Solskega doma“.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8 priporoča

pristna bela in črna vina iz v-pavskih, furlanskih, brisankih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogrske monarhije v sodih o 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

C. kr. državna svetinja za odlične proizvode. — Prva moravska tvornica turnskih ur

Fr. Moravus, Brno,

Velike námesti št. 8, (Brünn, Grosser Platz Nr. 8) izdeluje in razpošilja stolpne ure za cerkve, šole, gradove, mestne zbornice, tovarne itd.; ure za nadzorovanje ponočnih čuvajev, električne ure, vse v dovršenih proizvodih in z jamstvom.

Do sedaj se je razposlalo 135 stolpnih ur v popolno zadovoljstvo.

Proračuni stroškov brezplačno.

Agricol,

patentovan v Avstro-Ogerski in Italiji, je mehko kalijsko milo razstopljivo v mrzli vodi, je najuspešnejše sredstvo za zatiranje in uničevanje vseh trtnih mrčesov in ušij, vseh žuželk na sadnih in drugih drevnih, zelenjavi in cvetlicah.

Navodilo za rabo „Agricola“ pošilja franco

Tovarna mila F. Fenderl & Co

TRST. - Via Limitanea št. 1 - TRST.

Zastop in zaloga na Goriškem:

pri g. Frideriku Primas v Gorici, Travnik 16 (v dvorišču) in na Opčinah pri gosp. Frideriku Cumar.

Tovarna pohištva FRANCO PAVŠIČ,

Gorica, Šempeterska cesta št. 9,

izdeluje najzanesljivejše in najtrajnejše izdelano pohištvo po zmerni, poštenu, dela povsem vredni ceni.

Posebno priporoča opravo za

spalne in jedilne sobe za salone in pisarne.

Kupuje orehova debla, prodaja orehove obkladke (rimeše) itd. itd. itd.

Ugodni plačilni pogoji!

Vsaka naročba se izvrši v najkrajšem času.

Odlikovana tovarna

1894.

1891.

1894.

vsakovrstnega pohištva.

Ivan Doljak, Solkan pri Gorici

v lastni hiši. — Lastne žage. — Ustanovljena l. 1891.

Zaloga

vsakovrstnega pohištva, kompletnih spalnic, jedilnic in sprejemnic, od najnavadnejšega do najfinejšega sloga; vsakovrstnih slik, zreal, okvirjev in stolic, kakor tudi vseh tapetarskih izdelkov. — Zaloga vsakovrstnih desk iz mehkega in trdega lesu; velika zbirka obkladkov (remeša) in strugarških izdelkov, kakor tudi vseh k mizarski, strugarški in tapetarski stroki spadajočih potrebščin.

Blago se razpošilja na vse kraje prosto železniška postaja goriška.

Jamči se za točno postrežbo. — Brez konkurence!

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini šte. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska „GORICO“ in „NAROD“

„Gorica“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone.

„Narod“

izhaja vsako drugo soboto ter velja celoletno 1 krono 60 vinarjev, polletno pa 80 vin.

Kdor naroči 10 iztisov pod enim naslovom dobi 11. po vrhu.

„Narodna tiskarna“ v Gorici ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju

(pobotnice za plače učiteljev, duhovnikov, cerkvenih služabnikov itd.)

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.